

„Mino Võromaa 37“ parõmba kirätüü

1.–3. klass

1. kotus

Üts vigurijutt vastlapääväst

Kats poiskõst tahtsõva vastlapääväl kelgurallit tegemä minnä. Otsustõdi minnä õkva Haanihõ Suurõ Munamäe otsa. Tuu om teedäki Eesti korgõimb mägi, pia 318 meetrit. Korgõ, a no illos kah!

Poiskõsõ kõndsõva kuun riikeisiga õkva mäe tippu. Mäel naas suur plaanipidämine pihta. Plaani peeti tuu üle, kas võitja om tuu, kellel pikemb liug, vai tuu, kellel suurõmb liug.

Mis sõs avvuhinnas kah om? Otsustõdi, et kes tege pikembä sõidu, saa tõõsõ käest avvuhinnas pallo rahha. Tuu, kes tege suurõmba liu, saa suvõl suurõmba marjasaagi. Vaiõldi mis vaiõldi, a lõpus otsustõdi, et võitja saa õks suurõmba lina nigu vanalrahval kombõs.

Algusõn es taha kummagi poiskõsõ kelk juuskõ. No prooviti jalgoga huugu mano tougada. Nüüt läts vast põrgusõit vallalõ! Kelgumehe kihotiva nigu rallimehe Hispaanian. Pidämä saiva poiskõsõ õkva tõõnõtõsõ kõrval.

No kuis nüüt võidumiis vällä kuuluta? Kes sõs pallo rahha vai suurõmba marjasaagi vai pikembä lina saa? Mõtõldi, vaiõldi, a es mõistõta otsust tetä. Vaiõldi, nika ku pümme kätte jõudsõ ja poiskõsõ pidivä är kodo minemä. No pikk tuu talvõpääväkõnõ õks om! Mägi oll kotost kaugõl kah ja peräle jõuti õkva magamisõ aos.

Järgmädsel hummogul heräsivä poiskõsõ üles ja mis na näivä!? Mõlõmbal liulaskjal sängün veidü rahha, lina pallo pikembä ja vabarnit täüs.

Kae sõs, ku suur jõud om avvu sehen olnu vanarahva kombil!

Pärtel Lillemäe

Põlva Jakobi Kuul, 3. klass

Oppaja Marju Lepasson

2.–3. kotus

Seigelüs

Eläsi-oll ütskõrd draakon.

Timä ainumanõ sõbõr oll kõnõlõja kapp. Sjoo kapp aivast väega sagõhe.

Ütskõrd üteli draakon kapilõ, et timä rioli omma väega tolmuksõ. Kapp üteli vasta, et arvada tä tuuperäst aivastaski kõik aig.

Draakon tekse rioli puhtas ja na eläse nüüd sõbralidsõlt edesi elo lõpuni.

Romet Paavel

Nõo Põhikuul, 2. klass

Oppaja Helju Sarapuu

2.–3. kotus

Seigelüs kotoh

Mul om suur karvanõ pini. Timäga juhtu sääne õnnõtus. Kõik magasiva, ku äkki sattõ riivol sainä päält alla. Pini hiitü är ja juusksõ kipõstõ kardina taadõ.

Suurõ larmi pääle heräsi terve pere üles. Esä pandsõ rioli saina pääle tagasi. Tuust hummogust saadik pelgäse kõik mi perre liikmõ riolit.

Tormi Silm

Nõo Põhikuul, 2. klass

Oppaja Helju Sarapuu

Eripreemiä

Seigelüs

Ma magari. Heräsi üles – akõn oll kaonu. Miä küll tetä? Lätsi juuskma. Pää oll peris segi.

Lätsi nüüd kodo. Esä kaonu. Imä kaonu. Hoobis võõras maja! Nüüd tull miilde – ma olõ jo sõbral küläh.

Triin Sprenk

Nõo Põhikuul, 2. klass

Oppaja Helju Sarapuu

4.–6. klass

1. kotus

Kutsik

Kutsik – sa tsillokõnõ ja armsa,
su karvu sisse ma topi uma nõnanõpsi.

Kutsik – sa kipõ ja ummamuudu,
olõt tävvega kaisutamisõs luudu.

Kutsik – sa purrõv ja pehme,
su silmä ku taivatähe.

Kutsik – sa mu hõlma magama jää,
sõs um meil mõlõmbal umbõlõ hää.

Ebe Vodi

Haani Kuul, 4. klass

Oppaja Kersti Leit

2.–4. kotus

Köögist tulõ hääd hõngu

Terve päiv ma välän olli,
sõpruga säääl mängse kulli.
Äkki otsa lõppi jaks,
tarõ manu üts ja kats.
Astsõ tarrõ, tundsõ hõngu,
kõtt mul õkva tõmmas kõngu.
Istsõ söögilavva taadõ.
„Jakku leibä!“ üteli imä,
lavva pääl oll pallu inämp:
leib ja supp ja vigurkoogi,
tassi seen hää joogi.
Nüüd kõtt om täüs.
„Aituma, imä!“
Küll häste süvvä tege timä.

Egert Onno

Antsla Gümnaasium, 6. klass

Oppaja Liivia Rebane ja Ülle Anier

2.–4. kotus

Mu kahtlanõ unõnägo

Alostami kõgõ algusõst. Ma olli nuur ja tahtsõ üle kõgõ nii pallo rahha, et saasi Mount Everesti nätä. Õigõ piä sai arvu, et Mount Everesti saa nätä inne mäeronija vai päävõpiltnik. Kuna pildistamine mullõ miildüs, naksigi piltnikus. Nädäli ao peräst oll edimäne välläsõit.

Algusõn läts kõik häste, a sõs juhtu tuu, midä kõik pelässi: lumõsadang. Kõik joosi sadangu iist är, ma muidoki kah. Ma näi koobast ja hõigassi tõisilõ: „Tulkõ siia, ma näe koobast!“ Kõik joosi koopähe, a äkki näi ma midägi suurt, valgõt ja pehmet. Tuu oll lumõinemine!

Ma hiitü väega, a sõs sai arvu, et tuu lumõinemine om hoobis mu imä, kiä käsk mul üles tulla ja kuuli minnä.

Robin Rõõmusoks

Haani Kuul, 4. klass

Oppaja Kersti Leit

2.–4. kotus

Kuis ma raamatut lugõsi

Mul oll üts hää raamat. Raamadukogust võtsõ. Meil Kuutsil om ramadukogu kats kõrda nädälin vallalõ.

Helgi-tädi mõist alati häid raamadusoovituusi anda. Ma olõ timä põhikundõ. Tuukõrd soovit tä mullõ nii hää raamadu, et ma lugõsi, lugõsi ja sõs tull õdak ja mul oll aig magama minnä. Ma lätsi umma tarrõ, võtsõ raamadu sängü üten ja lugõsi sääl salamisi edesi. Äkki kuuldsõ – trepist tulõva imä sammu.

Kipõstõ kistuti tulõ ja tõmpsi teki üle pää. Imä käve mu tarõn, silit mul pääd ja läts ärä. Tä es saaki teedä, et ma lugõsi poolõ üüni. Ku om hää raamat, ei saa tuud kuigimuudu käest panda.

Imä lännü, lugõsi ma õks edesi.

Katarina Mõttus

Mõnistõ Kuul, 4. klass

Oppaja Asta Pazuhanitš

Eripreemiä

Süküs

Mõtsa varon kiikas kuu,
külä veeren laulman tuul.
Napilt om viil lehti puun,
taa mi elo hingikuul.

Külm om võtnu lehe-varrõ,
põllul kiikva kuiva kõrrõ.
Õhk om kõlõ, mõts nii hõrrõ,
latsõ tükvä tarrõ selle.

Tarõn lämman ahun tuli,
truubi kõrval tulõ uni.
Tükvä tarrõ kassi, pini,
pliidi iin näide kuhi.

Jarno Kink
Antsla Gümnaasium, 6. klass
Opppaja Liivia Rebane, Ülle Anier

Eripreemiä

Kana supipotin

Elli kõrd üts kana,
kes tahtsõ minnä vanni.
Tä hüpäs üle lavva
ja linnas supipotti.
Tä mõtõl: kül om hää,
mul mõstus saa kere ja pää.

Vivian Säinast
Antsla Gümnaasium, 6. klass
Opppaja Liivia Rebane, Ülle Anier

Eripreemiä

Poiskõnõ, pudõr ja mõtseläjä

Umbõs sada aastat tagasi elli üts väiku poiskõnõ uma esäga väikon majakõsõn mõtsa seen. Esä es olõ koton, poiskõsõl oll ikäv ja tä nakas süvvä tahtma. Võtsõ sõs sahvrist hindäle riisi- putru ja nakas süümä.

Ütekõrraga hüpäs tarrõ kahr ja üteli: „Anna pudõr mullõ, ma anna mii sullõ.“
Poiskõnõ mõtõl ja üteli: „Anna luitsatäüis mett, ma anna sullõ luitsatävve putru.“

Sõs hüpäs tarrõ repän ja tull ka susi. Mõlõmba tahtsõva putru ja vasta paksõva lihha. Viil tull jänes, kes paksõ pudru vasta põrknit, ja üükull, kes paksõ sulgi. Sõs tulliva viil kits, põdõr, mütt, siil ja hirv. Kõik tahtsõva putru ja paksõva midägi vasta. Poiskõnõ üteli kõigilõ: „Aiteh pakmast, a ma ei taha ti käest midägi.“

Õnnõs tull esä kodo ja ku tä mõtsaeläjit näkk, üteli: „Toda ma kai, et mõts om eläjist tühi, olõ-õi kellelegi jahti pitä.“

Tuu pääle joosiva kõik eläjä tarõst vällä ja lats sai rahuligult umma putru süvvä.

Aksel Ruus

Haani Kuul, 4. klass

Oppaja Kersti Leit

Eripreemiä

Vahtsõ aasta edimäne päiv

Vahtsõ aasta edimädsel pääväl magasi ma kavva, nigu vaihõaol iks maatas. Mi sugulasõ olli jäänü vana-aastaõdagus mi poolõ ja vahtsõ aasta edimädsel pääväl tull meil mõtõ minnä matkalõ. Otsustimi minnä Luhasuuhu, sääl om väega põnnõv.

Mu suur veli läts sugulaisiga üle jää, mis oll veidü hirmus kah. Ma lätsi iks müüdä rata ja lugõsi egät silti, mis vasta tull. Täüskasunu tulliva tsillokõisi latsiga takanpuul.

Sääl oll põnõvit kotussit: näütüses võisit laudtii päält maaha sata, ku ette es kae, vai jäätünu lumõ päält läbi vaoda.

Tahtsõmi ka lõkõt tetä, a lõkkõkotusõ pääl olliva tõõsõ joba iin. Pruuvsõmi raa lõpun tuld tetä, a lõkõ es lää palama, tossas õnnõ.

Pääle matkamist lätsimi kodo ja sugulasõ sõidi är. Oll külm, a miildejäävä vahtsõ aasta edimäne päiv.

Luise Maria Perend

Haani kuul, 4. klass

Oppaja Kersti Leit

Eripreemiä

Kõhhe kuul

Pääle koolipäivä pidi sõbõr Sandri mu poolõ tulõma. Mõtlimi, et läämi üüses kooli mano ja kaemi, mis säääl om. Ronisimi aknõst välla ja lätsimi kooli mano. Sinnä oll õnnõ paari minodi tii.

Ku kohalõ jõudsõmi, näütsi seieri 11.56. A põnnõv oll tuu, et keldren tulõ palli. Mõtlimi, et kraamja nühk tan. Sis paugat püss. Keldren olliva maskõn mehe. Mi olli väega hiitünü, selle et es olõ elo seen kooli keldren käünü. Uudishimo oll nii perädü suur, et kaimi aknõst sisse. Ja mis mi näi! Direktori kuun oppajaga pidäsivä säääl airpoti-sõta. Et mi piässimi suu ja kinkalõgi ei hingas, lubati meile süümisvaihõtuuni aigu anda makussüüki mano. Tuupärast mi ollimi umbõlõ vakka.

Annabel Rõngas

Võro Kreutzwaldi Kuul, 5. klass

Oppaja Tiia Allas

Eripreemiä

Köögist tulõ hääd hõngu

Jõuluõdakus ettevalmistuisi teten lätsimi imä ja esäga puuti. Ostimi säält pallo asjo. Imä nakas köögin vaaritama, ma aviti tedä. Ma tei kats süüki ja lõiksõ

snäkke. Mu lemmikjõuluhõng om aholihalõhn – taa om nii hää. Imä tekse viil veidü süvvä mano. Ma ja tõõsõ perreliikmõ pandsõmi pidorõiva sälgä.

Kõgõpäält naksimi süüma, sõs kaimi, midä jõuluvana om meile toonu. Päält taad lätsimi sanna ja istsõmi lämmäviitünnün. Oll ütelt puult tavaperäne, a tõõsõlt puult illos-eriline jõuluõdak.

Alexandra Räst

Võro Kreutzwaldi Kuul, 5. klass

Oppaja Tiia Allas

Eripreemiä

Sai jälki targõmbas

Ma olõ küll vähä võru kiilt opnu, aga kõnõlõ joba peris häste.

Ütskõrd ma jaloti mõtsan ja leudse üte väiku majakõsõ. Ma näkse, et korstnast tulõ tossu ja lätsi majakõistõ sisse. Seen olli kõik kotussõ tossu täüs ja ma kuuldsõ nigu inemise sammõ.

Sõs tull kiäki mullõ lähembäle ja ma sai arvu, et tuu om nõid. Tä nakas midägi kõnõlõma ja muudkui kõnõl ja kõnõl, aga ma es saa midägi arvu. Sõs ta ütelt, et kõnõl võru keelen. Ma ütli nõialõ, et ei mõista võru kiilt ja es saa timä jutust mõhkugi arvu.

Tuupääle võtsõ nõid suurõ luitsa ja nakas määnestki juuki kiitmä. Tuud andsõ tä mullõ kah. Ma jäi magama. Unõ päält tekse tä mu päaluu vallalõ ja kallut mullõ pää sisse tuud tarkusõjuuki.

Ku ma üles heräsi, sõs küsse nõia käest, midä tä mukka tekse. Nõid üteli, et valasi mullõ võru keele tarkust päähä. Ma juusksõ ruttu kodu vanõmbidõ manu ja ütli, et olõ jälleki targõmbas saanu.

Stein Stener Arhipov

Mõnistõ Kuul, 5. klass

Oppaja Asta Pazuhaniš

Eripreemiä

Kõomahl

Keväjä, ku lumi ärä sulas, läämi esäga mõtsa. Võtami üten pangi, vingõrdi ja väidse. Sõs otsimi ilusa ja suurõ kõo. Esä tege kõo sisse vingõrdiga mulgu, sinnä pandas tila ja mahl nakaski juuskma.

Ma ei jõvva ärä uuta, kouna ma kõomahla saa mekki. Mullõ väega miildüs kõomahl ja tuu om ka väega tervüslük.

Karl Hainsoo

Mõnistõ Kuul, 4. klass

Oppaja Asta Pazuhaniš

Eripreemiä

Kastani seigelüs

Ütskõrd keväje ollimi perrega Saarõmaal. Ma löüdse pargin jalotadõn idanema lännü kastanimuna. Meil ei olõ kodo man üttegi kastanit, a mi olõmi toda hindele väega tahtnu. Ma vei kastanimuna imäle. Tälle miildüsi tuu mõtõ.

Meil es olõ kastanimunna kohegi panda, nii et pannimi tollõ papptopsi sisse ja sinnä viil niiskit paprit ümbre. Niimuudu tõimi tollõ kastanimuna kodo. Sis istutimi kastanimuna liiva ja mulla segoga potti.

Ku kastan oll vähäkese potin kasunu, istutimi tollõ aida kõrvalõ. Lõpus, ku puukõnõ oll joba põlvõkorgunõ, istutimi tollõ võsa viirde.

Anni Laan

Tilsi Põhikuul, 4. klass

7.–9. klass

1. kotus

Kassüükull vai kuis tekkü kass ja üükull ja mille nä tõnõtõist ei salli

Vanal aol, ku internetin viil kassivideoid es saa kaia, elli pallo imelikke eläjit. Nimä elli inne tuud, ku kõik eläjä arõnõsi säändses, nigu nä täambä omma. Näütüses es olõ tuudaigu viil olõman kaalkiräkit ja tuvvõ, a oll elläi nimega kaalkiräktuvi – tuvi kaalkirägu kaalaga. Ka oll olõman valaskana – sulgiga vaal, kiä munõsi munnõ. Nimekiri oll pikk! Kiäki ei tiiäki, mille ja kost nä säändses saiva, a nüüd omma nä jo ammu joba umaette eläjis saanu. Kuigi naid eläjit piä ütski inämb ei tiiä, omma sõski alalõ mõnõ luu näist ja tuust, kuis nää arõnõsi säändses, nigu nä parhilladsõl aol omma. Ja üte säändse luu ma nüüd kõnõlõgi...

Tuul „andsagu arõnguga eläjide“ aol (lühembält AAE) olõ-õs olõman eräle ka kassi ja üükulli. Tuu asõmõl elli kassüükull – üükull, kinkal oll hannaotsa asõmõl kassi pää ja jalgus kats käppä. Timäl oll väega vahva ja hää elämine. Täl oll kats ajju, üts kassi ja tõnõ üükulli poolõn. Ku näütüses kassi puul ümbre es kae, sai üükulli puul kõrraga tõist hoiata, ja vastapiten. Tuuperäst ollgi kassüükull väega kõva miis, ku näütüses jahti pidäsi. Kuulminõ ja nägemine olli täl ka väega hää: katõ paari silmi ja kõrvuga es jää midägi nelä silmä vaihõlõ ja egä viimädse ku helü kuuldsõ tä är.

Viil oll tä väega kipõ ummi siibõ ja käppiga nii lindama ku juuskma. Jahti pidäsi kassüükull üüse. Tä püüdse egäsugumaidsi tõisi eläjit, miä mõlõmbalõ poolõlõ meksevä, näütüses hiiri. Pääväl pikut tä puu otsan, nii et üts pää magari, a tõnõ vahtsõ ringi. Vainlaisi täl väega es olõ, ku vaest mõni susiliblik vai

repänkiholanõ. Ku mõni elläi tönõkõrd ähvärd, sõs võisõ tä ütekõrraga kõik uma silmä vainlasõlõ näkko käändä. Tuu pelet inämbüse eläjit är. Ku mõni vainlanõ iks kallalõ karas, es saa tä kassüükulli terävile küüdsile, hambilõ ja nokalõ nalalt vasta.

Nii oll kassüükull väega häste õnnõstunu elläi! A kuis sõs nii läts, et tä saiõ katõs eräle eläjäs?

Tuuga oll niimuudu, et ütskõrd lätsi kassüükulli poolõ väega tüllü. Oll pilvinõ ilm, halva tujo kõgõ parõmb tekütäjä. Kassipuul oll parajahe heränü hääst pikäst unõst, ku üükullipuul timäga võtma nakas: „Piät sa kõik aig nii kavva magama? Nii lätt üüst kõgõ parõmb jahipidämise aig aia taadõ. Är nii kõvastõ nurru kah löögu, ku sa makat. Kiäki või meid kuulda ja püüdmä naada!“ Üükullipoolõ äkiline halv miil nakas ka kassipoolõlõ külge.

„Mille sa nii tujost är olõt?“ küsse kassipuul. „Ja ku sa mu nurmist putut, sõs tiiä, et nii kõva helüga uhuu-huikminõ egä tsillokõsõ ao takast võtt mul kõrvust vii vällä!“

Vaiõlus käve viil tsipakõnõ, kooni kõrraga näivä mõlõmba poolõ mätästõ vaihõl midägi liikman.

„Hiir!“ hõigas kassipuul. „Ruttu tälle perrä!“ Kassüükull nõssi kipõstõ lindu ja mõnõ ao peräst siput hiir tä käppi vaihõl.

„Ohoo, taast tulõ vast makus suutäüs,“ üteli kassipuul hiirt uma suu mano nõstõn.

„Kuulõ, ooda nüüd, mu kõrd om hiir saia!“ hõigas üükullipuul ja lei hiire siivahoobiga kassipoolõ käppe vaihõlt maaha.

„Ei olõ! Mu kõrd om!“ nakas kassipuul vasta ja pruuvsõ üükullipuult näksädä.

„Võlsit! Mu kõrd om!“ selet jälleki üükullipuul.

Kiäki ei tiiäki täpsele, ku pikält kassüükulli poolõ tülütsi, a ku nä lõpus vaihõrahu sõlmõ, lubadõn hiire poolõs tetä, oll viimäne jo är pagõnu. Et silmäpiiri pääl nakas joba päävä vereväne plekk paistma, pidi kassüükull jahi katski jätmä ja magama käändmä.

Mõlõmba poolõ olli ütstõsõ pääle vihadsõ ja tühi kõtt es tii asja parõmbas. A ega sõs tülü nii kergehe är es lõpõ. Üükullipuul tahtsõ parajahe ossa pääl silma luuja laskõ, ku kassipuul tsusas: „Näh, mille mi piät kõik aig seo vana kõva tammõ otsan istma. Mille mi hoobis pehme maa pääl ei maka?“

„Midä sa külh mõtlõt?“ küsse üükullipuul pahura helüga. Tä tahtsõ joba unõriiki vaoda. „Maa om likõ ja täüs satikit, kiä sulgõ vaihõlõ pugõva. Tuuperäst ei määnestki maa pääl magamist!“

„Ja mis aost sa kõkkõ otsustat?“ nähväs kassipuul.

„Tuust aost pääle, ku kassüükull ja tõsõ eljä luudi,“ üteli üükullipuul vasta.

No sõs naksi mõlõmba poolõ kiskma: kassipuul pehme samblõ poolõ maaha, a üükullipuul üks üles. Kisksõva ja kisksõva, nika ku lõpus kats puult ütstõsõ külest vallalõ tulliva.

Hiitumisega hõigas kassipuul: „Kae, mis sa no jälki teit! Nüüd peat mi umaette nakkama saama.“

„Mis ma tei?“ üteli üükullipuul vasta. „Su süü om jo!“

Nii võtsõ tülü jälki hoogu, nika ku mõlõmba pahuralt umma tiid lätsivä. Tuust aost pääle omma kass ja üükull umaette eljä. Kass sai tassakõistõ imetäjäs ja tükü ao peräst hindäle viil kats jalga, minka tä no parõmbahe hüpädä ja juuskõ saa. Üükull kasvat hindäle ilosa sulidsõ hanna, mis avitas täl väledäste linnada. Ja sääntse nä parhilla ommaki!

Miä es muutu, oll näide tülü. Täambägi ei saa nä häste läbi ja tuuperäst ütstõsõga ei suhtlõ kah. Päälegi omma nä ütstõsõ meelest üleearvo tõistmuudu. Üttemuudu om õnnõ näide hiiresüümisekommõ.

Ernst Jaak Liivat Uba

Haani Kuul, 7. klass

Oppaja Kersti Leit

2. kotus

Viguriga massin

Mi pereh om vigurijuttõ kõnõlõja olnu ajast aigu vanaesä. Tä om üles kasunu maal metsa veereh taloh, koh peeti eläjit ja tetti kõvastõ tüüd. Umavahõlidsõ suhtlõmisõ kiil oll võro kiil. Nii kõnõlõs ka mu vanaesä muhedat võro kiilt ja viskas vaihõlõ nalja. Ma püürdüsü timä poolõ ja pallõlsi, et tä kõnõlnu mullõ üte vigurijutu.

Vanaesä kai mullõ otsa ja rehmäs käega: „Ah, mis nüüd ma, a meil külän eläs üts meesterahvas, kiä tege kõik aig nalla. Tävveste kõrralik kohalik nalamiis, mi uma *stand-up!* Külänaasõ iks kutsõva, et kohe sul, Ants, nii kipõ om, tulõ ja puhu veidükese juttu. Kõnõlõ nalla! Ants sõs hõigas vasta: „Ah ma ei jõvva esiki õigõt juttu är kõnõlda ja mul olõ-õi aigu kah. Ma piät kipõlt puuti minemä, sinnä olõvat värsket kalla tuudu!“ Naasõ kõnõli veidükese aigu viil ummi küläudissit ja otsusti kah hüä ja värsket kala perrä minnä. Jõudsõva kauplusõ mano – ei määndsitki kallo! A kiäki es olõ pahanu, õnnõ naariva hinnäst ja Antsu, et kae, kos tekk jälki viguri.“

Vanaesä kutsõ minno viil hindä mano ja näüdäs, et täl ripus kaalan üts viguriaparaat. Tä oll käünü tohtri man ja tälle oll pantu külge vererõhuaparaat. Tuu nakas surisõma, sõs jäi äkki vakka ja ekraani pääle tull kiri „Error!“. Ma pidi tuu sõna vanaesäle är tõlkma ja kus tä sõs hiitü: „Ah et viga! Mis mul sõs viga om? Omg! minek?“

Rahusti tedä ja ütli, et vast om viga massinan, vaivalt massin sulle kõrraga *error*’i vällä ütles. Vanaesä es olõ rahul: „Nojah, esi olõ sant, sõs pandas viil sant massin kah kaala. A mis ma nüüd tegemä piä?“

Vanaimäl oll uma seletus käüsest võtta: ku vererõhk nõsõs, näütäski massin *error*’it. Vanaesä jäi sõs mõtlõma, minka pääle timäl rõhk korgõst lätt: iispäävä

automassujutu, tõõsõpäävä Ukraina sõa uudissõ, kolmapäävä riigikogu infotunn, nelapäävä naanõ ehk mu vanaimä, kiä ei taha timäga poliitikast kõnõlda, ja riidi *error* 'iga massin.

Õnnõs lätt vanaesä pia tohtri mano ja *errori*-viguriga massin võetas tä külest är. Õnnõs omma tulõva nädäli televiisorin kah inämbüsen spordisaatõ, mis vanaesäl vast tuju nõstva. Saman, ei või tiidä... Vast saa vanaesä umma remonti edesi tetä ja kallo püüdmä minnä. Neo tegevüse omma kõik vigurilda.

Maritte Arianne Plaado

Vilustõ Põhikuul, 9. klass

Oppaja Hedy Saar

3. kotus

Tsirgukõsõ pääväraamat

Talv

1.

Kallis pääväraamat! Aig lätt kipõmbalõ, ku tä pidänü. Paistus, et viil eelä olli puu rohilidsõ ja ma peesiti päävä käen. A nüüd sattõ pilvist joba edimäne valgõ. Lõpnu om lust ja rõõm, selle et nüüd om käen talv – kõgõ rassõmb aig. Ma, ullikõnõ, olõ unõhtanu tagavarra hanki. Parhilla istu tan kirotuslavva takan, sahvri tühi ja külm õkva näpistäs. Mul viil suvõsulõ kah sälän! Ku taha talvõ üle ellä, sis piä kipõlt midägi ette võtma. Tulõ õkva pähkmit ja muud kraami kaeda, ega sis talvõl pallo süvvä ei olõ. Tõisil sahvri täüs, a mul om tühi nigu soe kõtt.

Tiiät, ma parhilla ei saaki rohkõmb kirota, om vaia minemä naada, inne ku tõsõ ette jõudva.

2.

Kallis pääväraamat! Lummõ om vaihõpääl mano sadanu ja väega külmäs lännü. Eelmidsest kõrrast, ku ma sukka kõnõli, om jo nätäl aigu müüdä lännü. Ma, varblanõ, olõ lumõ paksusõ man väiku nigu kärbläne pini man. Süüki om rassõ löüdä. Sõbra omma kah kuival, jaka nä inämb ei taha. Pähkmä omma lumõ all mädänü ja vihmavagla omma sügäväl maa all lämmän. Esiki mutuga omma koorõ alt är koradu! Ku määnestki imet ei juhtu, sis või sjoo jäiä mu viimätses talvõs.

3.

Kallis pääväraamat! Täambä juhtu midägi põnõvat. Päiv oll õkva taivahe nõsõnu. Ma olli hindä egäpäävädtsel söögiotsmisõl, a sjookõrd löüdse kah midägi. A ei tiiä, kas tuu oll midägi vai oll hoobis kiäki... Edimält tundu, et üts väkev tsirk om kolinu siiä. Täl oll vahtsõnõ illos maja õnnõ kümne sekundi tsirgulinnuao kavvõdusõl mu puuosõst. A tedä hinnäst olõ-õs nätä. Ma sis mõtli, mis säääl õks, veidükese võissi jo tä majja uuri. Lindsi lähkümbäle ja ohoo – suur silt tarõ küle pääl, kohe oll kirotoõ „Olkõ terve tulõmast!“ No ma sis lätsigi. Sisse kaiõn paistu kotus väega vahtsõnõ. Õkva nii, et kas säääl ülepeä kiäki eläski. Lõhna es olõ kah külen. Terve päävä ei olõ kiäki minno är ajanu, nii et sjoo kotus om nüüd mu uma. Nii kirota ma sullõ parhilla vahtsõn majjan.

4.

Kallis pääväraamat! Ma olõ täambä väega õnnõlik! Oll tõtõstõ väega põnnõv päiv. Ma trehvisi suurt eläjät, kedä vast kutsutas inemises. Tä om nigu ilma karvulda kahr, kiä sais tagajalgu pääl ja om kõhna, nigu täl ei olõs pallo süvvä. A hoobis vastapiten! Täl olõvat tuud nii pallo, et tä või osa peris tõisilõ är anda. Ma istsõ hindä maja iin ja mõtli, et no om külh lõpp. A kiä olõs mõistnu arvada, miä juhtu. Tuu inemine tull mõtsa vaihõlt. Kõndsõ ja kõndsõ. A sis jäi mu kodo vahtma. Ma naksi pelgäma ja karassi kõrraga sisse. Ku mul olõs uss olnu, olõs

ma tuu lukku kah pandnu. Tükü ao peräst kai iks vällä ja mis ma näie: tuu inemine es olõ sukugi nii halv. Tä puistas jo mullõ päävälillisiimnid maaha. Säänest pidosüüki olo-õi ma väikust tibost saati saanu. Lasksõ inemisel iks inne är minnä, a sis naksi hää meelega tuud rikast maiust mugima.

5.

Kallis pääväraamat! Mineväst kõrrast, ku ma kiroti, om jo kolm päivä müüdü lännü. Ja oi, neo päävä omma olnu lust ja lillipido! Ma olõ egä päiv saanu väega hääd süüki: lahkõ inemine om tulnu ja minno kostitanu hää ja parõmbaga. Ma arva, et ega sjoo talv siski jää-ei mu perämädses talvõs. Ku ma püsü uman vahtsõn koton, sis saa inemise käest süvvä. Olõ aga nälädse rebäsega hoolõn, et tuu minno nahka ei pistäs.

Erik Hendrik Liivat Uba

Haani Kuul, 7. klass

Oppaja Kersti Leit

Eripreemiä

Vaikus om nii vali

Sjoo vaikus om nii vali...

Või-olla arvat, et sjoo om nali.

Kullõ, kuis vaikus om nii vali...

Või olla välän om lämmi, a süämen om tali.

Kullõ, kuis midägi ei kuulõ!

Ma tahassi mõtõlda minkalõgi muulõ.

Kullõ, kuis olõ-õi midägi pääle tuulõ.

Uma mõttõ usalda õnnõ kuulõ.
Kullõ, kuis midägi ei kuulõ...
Säänest vaikust võinu arvada õnnõ puulõ.
Kullõ, kas vast kuulõt
tasast hõikamist õdagutuulõn?
Kullõ, kas vast kuulõt,
tahassi mõtõlda muulõ.
Kullõ, kas vast kuulõt,
kuis sõna tulõva suulõ.
Kullõ, kas vast kuulõt,
kuis kurbusõst saa luulõ.
Kullõ, kas nüüd vast kuulõt
üle kohina ja tuulõ.
Kullõ, kas nüüd vast kuulõt
karjet: „Ma taha mõtõlda muulõ!“
A minkast muust tan mõtõlda,
ku võlss om segi lännü tõtõga.
Kuis mõtõlda muulõ,
ku tõisi appihõikmist mi ei kuulõ.
Minkast muust mõtõlda om,
ku usaldus siist kaonu om?
Sjoo vaikus nii vali tundus...
Või-olla om maailm lännü hullus.

Liisbet Rõõmusoks
Haani Kuul, 9. klass
Oppaja Kersti Leit

Eripreemiä

Sai jälki targõmbas

Taa lugu juhtu ütskõrd ammu aigu tagasi ehk sis, ku ma viil väiku lats olli. Sis eläsi viil mu vanavanaimä, kedä hõigati mammas, ja ma juhtu õkva täl maal külän olõma.

Vanavanaimäl, vai noh mammal oll kõik aig umbõlõ pallo toimõnduisi ja nii ma sis päivä ütsindä tarõn ringi kohmõrdi. Mul oll sääne kommõ, et ma topsõ iks kapist rõivit sälgä ja kottasid kah jalga, mis sis, et nuu mitu nummõrd suurõmba olli.

Ütskõrd löüdse ma kapi tagumidsõst nukast üte umbõlõ ägedä läüküvä litridega kleidi, a tuu oll vähä väigokõnõ. A no nii umbõlõ illos oll, et sälgä ma tuu hindäle tõmpsi. Panni ilosa kängä kah varbidõ otsa, helme kaala, ja astsõ uhõkõlõ mamma mano minemä.

Aiast vällä õkva es saaki, tuuperäst et mi väiku pini es tunnõ minno tuu uhkõ kostüümi seen ärki. Hauksõ iks kurjastõ. Inne es jätä perrä, ku mu helü är tundsõ.

Astsõ ma sis edesi mamma mano ja vasta tull naabriherrä. Ma ku viisakas tütarlats ütli iks tere. Miis kaie minno küll vähä imelikult, a mul oll tuust ütskõik.

No viimäte ummõtõ jõudsõ ma mamma mano aida pindride vaihõlõ. Hõiksõ uhkõlõ: „Mamma, kae noh, kiä su mano tull!“ Ja nii ku sai tuu är hõigada, sattõ ma pindride vaihõlõ pikäle, uhkõ prunts üle pää, kängä ripakilõ, helme sällä pääl ja esi must nigu tsiga.

Mu mammakõnõ õnnõ muias, leie kattõ kätt kokko ja hõigas: „Või jumalakõnõ, liinapreili tull pindrit kitskma säändse kostüümiga!“

Es saa edesi midägi. Mamma pandsõ minnu käro pääle ja sõidut tarõ mano.

Naksimi kuun mammaga tuud kleiti är võtma ja no ike vai naara, ei tule inämb sälläst! Mamma kaksõ nii- ja naapiten, no es saa kätte. Ma es ole kah suu pääle sadanu ja ütli, et taa om mu neiopõlvõkleit, tuuperäst ei tulõki sälläst är.

Mamma naardsõ nii kõvva, et silmist vesi välän. No ma sai külh targõmbas ja pääle tuud janti ei olõ inämb väikuid kleiditükke sälgä topnu ja kuntsakängiga pindride vaihõlõ kah tüknu.

Lisanna Henning

Võro Kreutzwaldi Kuul, 8. klass

Oppaja Helena Linnamäe

Eripreemiä

Rasmusõ lugu

Ütskõrd oll üts poiskõnõ nimega Rasmus. Tä eläsi väikun külän keset mõtsa. Ütel pääväl otsust tä minnä mõtsa sügävüste seiklüisi otsma. Tä käve kitsast rata pite ja avast pia hindä iin suurõ ilosa puu. Rasmus imest ja oll nalaka näoga.

Puu naksi kõnõlõma ja üts näist üteli: „Tere, Rasmus! Mi olõmi võluväega kõnõlda mõistva puu. Ku sa tahat midägi põnõvat kogõda, sis mine edesi tuud rata pite ja sa jõvvat maagilidsõ järve mano.“

Rasmus oll elevil ja võtsõ puu juttu kuulda. Tä jõud maagilidsõ järve mano, kon ujusi värvilidse kala ja lintsi kinä liblika. Üts liblik linnas Rasmusõ mano ja üteli: „Tere, Rasmus! Ku sa tahat midägi erilist nätä, sis mine edesi tuud rada pite ja sa jõvvat maagilidsõ mäe mano.“

Rasmus es jõvva vasta panda ja läts rata pite edesi. Ta jõud maagilidsõ mäe mano, kon kasusi imelidse lilli ja laulsõ tsirgu. Üts tsirk linnas Rasmusõ mano ja üteli: „Tere, Rasmus! Ku sa tahat midägi uskmaldat teedä saia, sis mine edesi tuud rada pite ja sa jõvvat maagilidsõ lossi mano.“

Rasmus oll põnövil ja võtsõ tsirgu juttu kuulda. Tä jõud maagilidsõ lossi ette, kon eläsi kinä olõndi ja hilgassi imelidse krooni. Üts olõnd tull Rasmussõ mano ja üteli: „Tere, Rasmus! Ku sa tahat midägi unõhtamaldut teedä saia, sis mine edesi tuud rata pite ja sa jõvvat maagilidsõ aardõ mano.“

Rasmus läts edesi ja jõudsõ uma kodovärehti mano tagasi. Tä oll õnnõlik ja tenolik kõigilõ maagilidsilõ kotussilõ, midä oll rännakul nännü. Tä otsust jaka ummi seigelüisi kõigi küläelanikega. Rasmus mõistsõ, et maailm om täüs imesit. A kodo om tuu, kost kõik tii algusõ saava ja kodotii ei tohissi kunagi haina sisse kassu.

Roberto-Carlos Silber

Võro Kreutzwaldi Kuul, 8. klass

Oppaja Helena Linnamäe

Eripreemiä

Muusiga mu ümbre ja seen...

Muusiga om mu seen ja hingen,

helü süamen ja kõrvun.

Rütmi pandva minno liikma,

vabahusõn ja väen umaette kiikma.

Laula vällä uma tundõ,
tihti jää ma unistadõn unnõ.
Noodi viivä minno kavvõlõ,
koh ma ei mõtlõ ummilõ murrilõ.
Muusiga om rõõm ja kurbus,
egä nuut mul illos tundus.
Hingen helü ja harmoonia
vahtsõ maailma mu ümbre loova.

Markus Soe

Puiga Põhikuul, 8. klass

Oppaja Maarika Kaldmäe

Eripreemiä

Ahnõ kahr ja sõbõr repän

Ütskõrd innemuistsõl aol elli suurõn ja lajan mõtsan ahnõ kahr. Kahrul oll hää sõbõr repän, kiä avit teda egän saisun.

Kahr oll suur tõisi ärkasutaja, tä pand kõik hindä hääs tüüle. Hõigas tsirkõlõ:
„Otskõ mullõ korgõst taivast vai mõtsa alt midägi hamba ala!“

Pallõl kitsi: „Pallõ sinno, illos kitsõkõnõ, tulõ mu puu mano, näüta sullõ hüvvi süüke!“ Kitsõkõnõ jäi timä juttu uskma ja läts mesikäpä kuusõ mano. Nii ku kitsetallõkõnõ puu mano oll jõudnu, hiilse kahr timä sälä taadõ ja murdsõ tä maaha.

Repän nägi kavvõst, määndse tüküga mõtsaelläi nakkama om saanu, ja timä pihlõnõ karv nõssi vihast pistü. Taad teko tä joba ei unõhta.

Kõrd tull kahr jälki rebäse mano: „Hää rebäse-Riina, mis sa arvat, ku ma naka mõtsakuningas?“ Rebäsel oll muidoki nägo naarul ja tä kitse tuu mõttõ hääs, a hindäl oll süä kahru pääle iks täüs.

Nii alostki hinnästtäus karomõmm makõt juttu ajadõn ja müüda ilosat pedäjamõtsa ringi tatsatõn hindä kitmist. Lubasi kõigilõ mõtsaeläjile hääd ja uhkõt ello ja pallo süvvä.

Rebäsele sääne lugu sukugi es miildü. Tä nakas märkmä, kuis saanu kahrulõ är tetä. Kutsõ sõs kõik mõtsaeläja kokko, et arro pitä, kuimuudu kahru hõelusõst jako saia. Ammuki ei tohes tedä mõtsakuningas kuuluta. Peeti õgasugumast plaani, üts parõmb ku tõõnõ.

Lõpus jõuti ütsmeelele – kuun kaivõti mõtsa paar meetrit sükäv mulk. Ku kahr ringi uhkõldas ja kurja tege, las satas mulku, kon saa vähäkene märgota, midä om võlssi tennü.

Es lääki pallo aigu, ku kahrukõnõ tsummõrd hauda. Nüüd oll külh hädä suur ja nakas pääle kallõ mõurahtaminõ.

Repän ja tõõsõ eläjä joosi kipõstõ kokko ja saiva arvu, et kahr omgi hädän. Tä pallõl nii ja naa, lubasi inämb mitte kellelegi kurja tetä, ja mõtsavalitsõjas võinu kah määnegi tõõnõ elläi saia. Nii avitõdi kahr sügäväst havvast vällä – tä sai uma opitunni. Tuust aost pääle ei tulõ kahrul pähägi tõisi vasta hõel olla.

Hannaliisa Pilliroog

Puiga Põhikuul, 9. klass

Oppaja Maarika Kaldmäe

Eripreemiä

Köögist tulõ hääd hõngu

Küüki tulõ tuhinaga,
kõtuh umbõ urinaga.
Hõngu tunda väega hüvvä,
ust ei saa jo kinni lüvvä.

Pääle süüki suur om jano,
kihota külmkapi mano.
Äkki lüü energiä ajju,
ei saa saista nigu kalju.

Lõhna omma väega hää,
naka kaotama ma pääd.
Imäl nakas joba hallõ,
süvvä viil kõrd tsipa pallõ.

Tenotähes tennä immä,
süük oll väega hää ja kimmäs.

Katrin Tobreluts

Puiga Põhikuul, 9. klass

Oppaja Maarika Kaldmäe

Eripreemiä

Rändtsirgu

Rändtsirgu, külm tuul.
Sügüse värmi ja
edimäne torm.

Tormitsõs nüüd lätt,
vihma satas aknõlõ,
lumbi omma maan.

Üü sükäv ja pümme,
tähe hiilavan taivan.
Unistusõ helendäse.

Morol roodsun puu,
lehe maan värmilidse,
naidõ seen hullami.

Varstu Kooli 8.–9. klassi opilasõ
Oppaja Rita Riisenberg

Eripreemiä

Rahvalaul mu süämeh ja mu ümbre

Kistumalda tahassi täämbä kirota ütest suvitsõst ja ägedäst pidost, koh ma väega selgehe tundsõ, kuis laul ja muusiga mukka üten ja mu süämen helisemä nakasõ.

Augustikuu keskpaigah käve uma imä täditütre Triinu pulmah. Kutsõ tull jo keväjä, andsõ õks uuta, kooni pido kätte jõud. Olli väega elevel ja suvõl läts olõminõ ekstra äreväst, sest ma olõ-es kunagi pulmah käünü. Sälgä tull panda rahvarõiva ja pulmah plaaniti laulda, mängi ja tetä kõkkõ nii nigu vanastõ.

Pulma võtsõva kolm päivä ja naksõva mi jaost Võrolt pruudi kotost. Lummo Kati leelokoor oll mõrjsapuulnõ laulik (podruski) ja oll ka pulmavana ehk truuska. Mõrsja kotost äräsaatmisõ man olli nii pruudikõsõ ku koori laulu kurva – itku. Itkõmisõs kutsutas tuud, kui mõrsja jätt imä, esä, pere ja sugulaisiga hüväste.

Kosilane Erki tull Karulast säälside laulunaisi ja sõpruga ning sõs läts asi naljast. Koori naksõva võistu laulma, hinnäst kitmä, tõist puult laitma. Kõik tuu tseremoonia, kuis värehtist sisse saadi, kanakõist takan otsiti, küläkosti pakuti, pruut üten sõsaridõga kaali ala panti, vällä valiti ja lõpus peiuga üten minemä saadõti, oll kistumalda põnnõv. Kõigi tegemiisi mano kävevä katõ koori laul ja truuska nalja.

Sõs sõidimi üten veimevakaga pulmapaarilõ Karulahe perrä. Umakõrda läts säääl tükk aigu, inne ku seto leelokooril õnnistu hinnäst värehtist sisse kaubelda.

Mõrsja itkesi kosilasõ sõbrulõ ja sugulaisilõ. Üteldäs, et seo olõ-õi õigõ pruut, kiä ei ikõ, ja vet taa õigõ oll kah, mis elo innevanastõ nuurt naist iin uutsõ...

Inne süüki oll umaette tseremoonia, koh või sisse panti hõpõmunte. Terve õdagu tantsiti ja lauldi. Üüse varastadi är pulmalipu ja korstna otsa oll viidü ummõlusõmassin.

Järgmädsse päävä hummogu kaeti üle kõik hoonõ ja maa. Pruudikõnõ sõitsõ kaamli ja eesliga mäe otsa, kost kõik talu maa kätte paistsõva, saatjas hobõsõ.

Traditsiooni perrä jaotadi är veimevakk ja ka säääl sai pallo nalja. Kõkkõ saatsõ laul. Laulu olliva vaihtõpäääl kurva, sõs jälki lõbusa. Mu jaost oll kõgõ ilosamp laul „Kuldne noorik“, midä laulsõ peigmiis pruudilõ ütten uma sõpruga. Pulmanaljas olliva sepä puult pulmalisi rautaminõ ja oksjon, koh lätsi kaubas mõrsja kätetüü. Küläliisi oll kokko 180 kandin ja egäsugutsiid inemiisi, nii norralaisi, indiaanlaisi ku paigapäälist külärahvast. Õdagu läüdeti järve pääl kündle ja lõõtsa saatel käve tands hummoguni vällä.

Viimätse päävä hummogu lätsivä pulmanalja edesi. Otsiti järve põhjast varandust, küdsäti maa seeh lammast ja sõidõti põllu pääl massinaga. Kõik söõgi olliva umbõlõ põnõva, aga väega maitstva. Kõik oll väega tõistmuudu...

Olõ kistumalda õnnõlik, et sai ossa säändsest pidost, traditsioonest ja laulõst, mis om suudetu Lõuna-Eestin elon hoita ja üles lämmistä. Kõik laulu olliva häste ritta säetü, nii et pulm tundusi nigu etendüs, kon kõigil küläliisil oll uma roll. Olõ kistumalda uhkõ, et sai suurõst luust kõigist laulõst arvo, ja tunnõ, et ole osa seost rahvast, kiä Võro- ja Setomaal eläs. Seo muusika, seo laul om jäänü mu süämen helisemä.

Heidi Piir

Vilustõ Põhikuul, 7. klass

Oppaja Hedy Saar

Eripreemiä

Muusiga mu seen ja ümbre

Muusiga mu seen ja ümbre
tege tujo parõmbas.

Muusiga mu seen ja ümbre
tege kirä eläväs.

Tihtipääle kurb om miil,
tujo halv ja muudki viil.
Sis mul lahõndus om hää,
klapi tõmba üle pää.

Muusikat om egäsugust,
miildüda ei pruugi kõik.
Ku kullõt umma lemmiklaulu,
om seo jo kõgõ suurõmb võit.

Muusiga olõ-i tekst,
minkalõ mano om pantu viis.
Ilma muusikalda mi
jo jäämi kurvas nii.

Laura Potter

Parksepä Keskkool, 7. klass

Oppaja Leiu Sulg

Eripreemiä

Liinast maalõ

Liinast maalõ kima ma,
sääl vot ei saa ellä ma.
Maal om mul rehetalo
ning talo takah kõosalu.
Sääl huunõ omma ja lauda
ning hermit täüs oma kauna.
Õdaku tii sääl sanna,
esi samal aol kipu laulma.
Koskil mõtsah om vana hiis,
prõlla säläh om villast fliis.
Jaanipääval lõkkõ süütä tulõga,
seod kõkkõ ma prõlla kiroda sulõga.

Roland Käär

Parksepä Keskkool, 7. klass

Oppaja Leiu Sulg

10.–12. klass

Võromaad pite sõitõn

Võromaa om õkva nigu unistuisi maastik autuga sõitmisõs: lookõlõja tii veevã läbi lõpmalda mõtsu, müüdã vaiksist järvist ja tegevã vallalõ ilosa maastigu. Ütel pääväpaistõsõl hummogul võti ma ette sõidu läbi seo maalilidsõ nuka.

Alosti umma matka hummogu, ku pääväkiire mængsevã puiõ ossõ pääl. Edimãne piätüs oll Haani, kon kundi ja pedäjãmõtsa lei vägevã kontrasti. Sãält lætsi edesi ja lõudse hindã Vällãmãe jalami päält, kost oll illos kaeminõ ümbretsõõri. Autust vällä astõn tundsõ mõrro õhu ja pedäjãlõhna seko ni vaikust, miã õnnõ aig-aolt kattõ tuulõ hellã sosinahe.

Edesi sõitsõ ma müüdã kãänoliidsi teid ja maastik muutu kipõstõ – ütekõrraga sõitsõ süvã mõtsa vaihõlõ ja järgmãdsel minotil jäivã tii veerde lagja nurmõ. Tii vei minno müüdã Võhandu jõõ viirt. Kõrraga tekkü tahtminõ saisma jäiã ja laskõ ümbre olõval ilol hindã seen juuskõ.

Ku päiv edesi læts, lõudse hinnãst Rõugõ Öõbiguoro mant. Sãäl oll sõit õkva nigu muinasjutt: tii vei minno müüdã lumpõst, mille veere pääl saisõva korgõ rohilidsõ mæküle.

Võromaa tii kutsõva minno hinnãst üles lõudmã. Egã kurv ja tiijupp tõi vahtsit vaatit. Sõidu lõpun oll süã täüs imehtüst ni mõistmist, et Võromaa sisse omma kãkitü tõõperãlidse luudusligu varandusõ, midã om hãã nãtä autuga sõitõn.

Sten Nõlvak

Vahtsõliina Gümnaasium, 12. klass

Oppaja Kadri Ugur

Mino Võromaa

Võromaa tähendäs mu jaos innekõkkõ koto. Esiki ku mu juurõ omma Vinnemaalt, olõ kõgõ hinnäst tan kandin häste tundnu. Olõ siin sündünü ja kasunu. Võromaal omma kõik mu sõbra, tutva ja kalli inemise. Mul om tõtõst hää miil, et võro kultuuri edendädäs. Üritüse ja paikligu söögi omma mul teedä joba väega väikust pääle. Kõik om tutva ja tuu luu lämmit, häid ja kodotsiid mälestüisi.

Võromaa om kimmähe üts ilosampi kotussit. Talv om tan kandin esierälidselt illos. Jalotadõn vai sõitõn müüdä väikeisi käänolidsi mõtsavaihõlidsi teid saava silmä puhada. Saa tunda luudust hindä ümbre ja hinge tulõ rahulinõ tunnõ. Ilosa järve, suurõ mõtsa ja mõtsaeläjä, lagja nurmõ ja hainamaa – kõik om õkva sääne miä varrampa, ku ma viil väikene olli.

Seost kandist ei tahaki är minnä, selle et siin om kõgõ parõmb, kõgõ hubasõmb. Tan omma kõik kalli inemise. Pallo kotussõ, uulidsa ja raa omma pään, nii et kinnisilmi tunnõ är maahasadanu ossa, kivi, kraavi. Võromaa om mu kodo ja jääs mu kodokandis.

Viktoria Tusov

Vahtsõliina Gümnaasium, 12. klass

Oppaja Kadri Ugur

Ütsigun külän

Kuigi Tallinn om mullõ süämelähkümb ja säääl elli ma puul hindä elost, om mul iks tihtsä side Võromaaga, nimelt Obinitza ja Linski küläga. Edimädsen külän eläse mu imäpuulse vanaimä ja vanaesä, kelle man ma hällüst saani olõ käünü, esieränis suvõl, onulatsiga kokko saaman. Näide man om hariligult peetü kõigi lähembide sugulaisi sünnüpäivi, vahtsõaastapito ja muud säänest. Tõsõn külän, Linski külän, elä ma esi. Tuu om väega väikene külä, õnnõ nelä elämiseiga. Olla om säääl väega ütsik, selle et imä om inämbältjaolt tüül. Meelelidsembäs tege olemisõ tüütegemine. Vanttsõõrõ remont ja puulahkminõ omma tüü, miä tegevä ello huvitavambas.

Obinitzah eläs mu sõbõr Truvar, kinka innembä saimi rohkõmb kokko ja tegelimi esimuudu ulluisiga. A parhilla käü tä tõsõn koolin, säääl tullu vahtsõ sõbra ja vahtsõnõ kaehtus elolõ. A ma olõ kah vahtsit sõpru saanu. Mehiseiga, kellega mi no mitmõn koolin käümi, saa kah kõkkõ ette võetus. Ja Simo-Sanderiga om saanu viil hullõmbit asjo tettüs, selle et olõmõ latsõst pääle küün olnu. Nuu saalihokiturniiri velekeisiga, nigu vanaimä meid kõiki üten kuts, omma unõhtamalda.

Nikon Aleksejev

Vahtsõliina Gümnaasium, 12. klass

Oppaja Kadri Ugur